

СТАНОВИЩЕ

От Андрей Лазаров Пантев, професор /в пенсия/ в СУ „Св. Климент Охридски“, Исторически факултет, върху дисертационния труд на Симеон Игнатов Василев „Политическо лидерство и журналистически интерпретации през първото десетилетие на XXI век“, общо 276 стандартни страници, за присъждане на образователната и научна степен ”доктор” по шифър 3.5-„Комуникации и информационни науки”, зачислен със заповед РД-20 от 10.10.2017 г. Научен ръководител – доц. д-р Теодора Петрова.

Един научно-изследователски труд се преценява най-напред по реализирана академична значимост, аргументирана документация и обществена актуалност. Според тези индикатори сложната тема на Симеон Василев стои на висота и при най-засилени изисквания към такъв показател. Нека напомня, че тази дисертация е представена пред нашата съвременност в нервната атмосфера от мрежа от локални войни, от „управляван, до неуправляем хаос” и „размразени“, често газирани национализми. Съотношението и взаимната зависимост между лидерство и преса, днес събирателно назовавана медия, пронизва цялата световна история през модерните времена. От средата на XIX в., вече се твърди, че столът на главния редактор е по-важен за възхода и падението на един политически деец, отколкото трона на който и да е монарх. Ние слабо познаваме този феномен, който плътно присъства в нашата собствена история. Дълго преди тази тема да бъде анализирана от погледа на днешния изследовател.

След априлските кланета през 1876 г. пресата предизвиква дипломатическите коментари и после политически действия, а в Англия

започва т.нар. ”памфлетна война”, по българския въпрос. Няма голям европейски вестник или осведомителна агенция, които да не коментират събитията в България. Ако употребим съвременен публичен жаргон, това са едни от първите „breaking news” в модерната европейска история. Едва тогава У. Гладстон, оттеглил се в имението си в дълбоко политическо забвение, се включва в пробългарската кампания и става неин всепризнат лидер. Той се завръща в политиката с едно бурно участие, включително и по-късно като министър-председател, най-вече поради обществения натиск чрез пресата в негова полза. Той се възползва от агитация, стигнала до него чрез пресата. Колебанията му свършват когато вижда какво пишат вестниците. Ако нямаше този вестникарски ефект от Априлското въстание в Европа, то тогава априлският бунт щеше да бъде забравен, така както много по голямото в териториален обхват въстание в Северозападна България от 1850 г. Но тогава и там не е имало журналисти, мисионери и консули. Дисертационният труд на С. Василев е стилизирано продължение на такава още слабо позната тематика.

Бързам с тези предварителни констатации, защото самите те свидетелстват за една особена стойност на дисертационния труд. Тук виждаме едно рядко съчетание между собствени способности и вещо научно ръководство, което е произвело един анализ, който надхвърля изискваните критерии за научна стойност. Вече се обръщаме към самия автор. Симеон Игнатов Василев е роден на 27 декември 1961 г. Той завършва средното си образование в Немска езикова гимназия, гр. Хасково /1974-1980 г./. През 1987 г. завършва висше образование в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, специалност „Българска филология“.

От 1987 г. до 1992 г. работи в отдел „Култура“ към Ректората на Софийския университет. Следва да посоча, че неговата дейност в този отдел е отлична изява, която познавам лично и пряко. През 1992 г.

постъпва на работа в Българската национална телевизия, където последователно работи като: редактор „Международни новини” на „По света и у нас”/1991-1993 г./, зам. Директор „Новини” на Канал 1/1994-1995 г./, програмен директор на Канал 1/1995 г./, зав. Кореспондентски пункт I степен на БНТ в Бон и Берлин, Германия/1995-2000 г./, директор на дирекция „Информация” на БНТ /02. 2002 – 06.2004 г./.

Като кореспондент и специален пратеник на Българската национална телевизия е отразявал най-важните срещи на върха на ЕС, НАТО, ЗЕС, ОССЕ и ООН, както и на десетки междуправителствени конференции и междудържавни срещи на България на европейско равнище. Той е срещал и разговарял с почти всички тогавашни политически фактори и дори знаменитости по света. По-важни интервюта – Ханс-Дитрих Геншер, Хелмут Кол, Герхард Шрьодер, Роман Херцог, Йоханес Рау, Клаус Кинкел, Йошка Фишер, Гюнтер Ферхойген, Едмунд Щойбер, Ангела Меркел, Шимон Перес, сър Питър Устинов, Игор Иванов, Едуард Шеварднадзе, Хавиер Солана, Паскал Кушпен, Егон Бар и много други известни политици от международната сцена и политика. Прави впечатление, че в тези забележителни разговори със забележителни личности С. Василев говори като равен с равен по планетарни проблеми и то не само в политически аспект, а в общочовешки смисъл.

Дисертантът е и автор на предаването за международна политика “Световният гамбит”(1994 г.-1995 г.) и на документалните филми “Сигурност и сътрудничество” /1994/, “Унгария – 1994” /1994/, “Германският избор” /1998/, “Стената” /1999/, “Денят 11 септември...” /2002/, «България в света на ООН - една дипломатическа хроника»/2004 г./.

Документалният му филм “Денят 11 септември...” е отличен през 2004 г. на престижния Московски филмов фестивал в категорията “Тероризмът-заплаха за мира”. Той е удостоен с почетен медал от Папа Йоан Павел II във връзка с посещението му в България. Избран е за лидер

в медийната област от Камарата на експертите през 2004 г. Това са сериозни свидетелства за обществено-политически утвърждения, които не се поместват в конюнктурен контекст.

Но има и нещо друго, което е не по-малко значително. Симеон Василев има стотици статии за международна политика в българския и чуждестранния печат. Той е автор и на четири значими книги, които познавам - "Световният гамбит" /2001/, изд. Даная Интернешънъл, "Глобализираният абсурд" /2003/, изд. на Софийския университет, "Версия Международна политика"/2006/, изд. Български бестселър и „Десетилетието”(2011), изд. Сивас. Рецензенти на книгите са авторитетите проф. Минчо Семов, проф. Веселин Димитров и доц. Владимир Симеонов. Присъствам и аз.

През 1991 г. Симеон Василев специализира германистика в университета "Мартин Лутър" в гр. Хале, Германия. През 1994 г. специализира журналистика в BBC и в университета в гр. Кардиф, Уелс. Участва в международния форум „Изток-Запад“, Швейцария.

От 2011 г. той е хоноруван лектор във Факултета по журналистика и масова комуникация към Софийския университет "Св. Климент Охридски". Изнася лекции в Дипломатическия институт към МВНР, УниБИТ, ДКСИ и Университета в гр. Бон, Германия. Ръководи издателската програма "Световният гамбит", която издава книги от или за личности и събития, променили международните отношения. Сред тях са: "Ицхак Рабин. Мемоари", "Ханс-Дитрих Геншер. Биографията", Вили Брант. С други очи", "В сянката на финансовата криза", "По пътя към успеха. Личности от България и Германия", "Маргарита Арнаудова", „Ангела Меркел. Биография" и др. Още тогава бях силно впечатлен от тези публикации, твърде различни от подобните по сходна тематика и наподобяващи конвенционална баналност.

Към такава впечатляваща биография следва да се допълни, че чудесно говори немски и руски език. Женен, с две деца.

Сега още по-конкретно. В нашите ръце е един особен труд, напълно отговарящ на определението-творба като съчетание и симбиоза между академизъм, разностранна ерудиция и публицистика. Това е рядко съчетание.

Тук следвам научния критерий за изтъкването на онази особеност, която стои в същината на всяка оценка на труд, търсещ присъждане на научна степен или звание. Той изисква посочването на т.нар. приноси в идеен и фактографски план. Нека посоча, че С. Василев ни поднася една компетентна историческа ретроспекция на съвременна тема. Той анализира съотношението между война, сила, влияние, митове, политика, литература и журналистика по света. Тук той дискретно ни демонстрира едно универсално познание за политическите и морални механизми в битието на човечеството. Преди време написах за него че съчетава Клио с Темида. Ако има личностен библейски символ на журналистиката следва да прибавим и още едно име. Той прави типологическа аналогия и сравнителен подход при категоризацията на отделни политически лидери в миналото и днес. Следва още тук да посочим, че той най-почтително и дори скрупулъзно, се е отнесъл към всичко и всеки писал по темата, като му е отдал значимото, без да се притеснява от сравнения. Нека подреда конкретните му постижения.

Първо. Изследването има съществен теоретичен и практически принос в анализа на политическото лидерство в глобална медийна среда. Това е едно от първите най-добре централизирани изследвания, които анализират ролята на новата медийна среда за промяната на политическото лидерство. Второ. Текстът изследва изявите на лидерството във вътрешната политика, външнополитическия му възход и закономерния му неизбежния край в условията на непрекъснат

комуникационен процес, осъществяван чрез медиите. Тук практически е потвърдена тезата на Гладстон, че външната политика се определя у дома, сиреч от вътрешната. Трето. Този същият процес отразява релацията власт-медии в условията на новите информационни и комуникационни технологии. Акцентът е поставен върху ролята на личността и влиянието на лидера. Четвърто. Обобщенията са направени върху примерите в текста и те доказват, че проблемът е ключов не само за политологията, но и за комуникационната наука, което подчертава актуалността на изследвания проблем. При един обобщаващ поглед има и нещо повече. Това е петото постижение.

Текстът на дисертационния труд е съществен принос в описанието на журналистическата интерпретация на феномена лидерство, в тяхната взаимна зависимост и функция. Изследвано е възприемането на лидера в медиите, ролята на медийния образ за изграждане на персоналния имидж и възприемането му от обществото. Немалко лидери са съсипвани от пресата и обратно, изкуствено възвеличавани. Убедително е разработена тезата, според която медиите осигуряват пространствено-времевия континуум за „големия взрив“ или „големия срив“ на политическото лидерство. Обикновено те идват и си отиват заедно.

Следващият принос има особено познавателно предназначение. Установяваме задълбочено проучване на огромен брой източници и примери от политиката за ролята на медиите като един от основните фактори в съвременните международни отношения /Европа-САЩ- Русия/. Нека напомним, че от пресата са се бояли крал Джордж Трети и Четвърти, Наполеон, Стамболов и Тито. И са я ухаждали. В дисертацията е защитена тезата за съществената роля на медиите за създаването и разпространението на митовете във външната политика. Актуалността на дисертационния труд се подчертава и от факта, че той е направен във време на динамични промени в глобалната медийна среда и в

отношенията между политиката и медиите. Дори и в текущия днес обществено-политически момент и интелектуален климат, прави или не, медиите влияят.

Следва Пето по ред, но не и по стойности определение. На основата на събрания и описан материал е защитена нова визия, че в началото на 21 век, част от дипломацията между правителствата е международната медийна дипломация, която е предпоставка за формирането на обществен консенсус и за провеждането на определен външнополитически курс. Разбира се, в конфликтите участват и медиите и дори ги предизвикват.

Изследвано е влиянието на глобализацията и използването на новите информационни и комуникационни технологии върху лидерството. Очертани са тенденциите за използването на изкуствен интелект за генерирането на медийно съдържание, което да създаде условия за политическо лидерство. Очертано е значението на ситуацията от типа на израза „да туйтнеш история“, която пряко засяга социалните мрежи и медиите като посредник в обществото. Тук наблюдаваме стилизираните позитиви и капани от такава иновация. Понякога ги намират за благо, но често и за опасност.

Систематизирано е знание, анализирани са процеси, събития и конкретни лидери от първото десетилетие на XXI в., натрупвани с години. Така е представена мащабна картина на условията, формиращи пресечните точки на политическия мит и журналистическата интерпретация. Нека напомня, че няма голямо историческо събитие, в което да липсва мотив и елемент на митологизация. Използван е интердисциплинарен подход, който позволява анализ на понятията от политическата, социалната и журналистическата теория. Разгледан е фундаменталният въпрос за свободата на словото и отношенията политика-медии във време на динамични промени на глобалната медийна среда. Следва подробен преглед и е описана голяма част от

съществуващата литература по темата и е обобщен понятиен апарат, необходим за целите на изследването.

Позволявам си да посоча и нещо препоръчително като пожелание в посока към бъдещи изследвания. Все пак, има много случаи когато журналистическият гняв, донесъл огромен обществен резонанс, не е последван от съществени политически резултати за лидерите и за политическата динамика. Уотъргейт е повече изключение, отколкото правило. Често те се забравят, заобикалят и подминават. Има доста такива прецеденти в нашата и световната история. Тук метафората на Уинстън Чърчил - „Няма нищо по-мъртво от вчерашен вестник”, получава тъжни потвърждения. Самият бай Ганьо, който е и социален типаж, също става журналист и нашите артисти не случайно така добре го играят на сцената. А оптимистичната история на Ив. Хаджийски за българското бъдеще засега няма толкова обнадеждаващи перспективи, да не говорим за реалности.

В заключение. Намирам, че такава дисертация и книга, която обсъждаме сега, може да бъде защитена или публикувана с адмирации във всяка страна и пред всякаква критична публика. Такива работи повишават и без друго високия обществен и научен престиж на Журналистическия факултет. Без капка ласкателство можем да установим, че това е закъсняла реализация и работата е за голям докторат. Позволявам си да добавя, след като става дума и за образователна степен, че кандидатът е отличен лектор, обичан преподавател и ерудиран събеседник. Настойчиво препоръчвам на почитаемото жури да присъди пледираната научна степен на Симеон Игнатов Василев като естествено признание на неговите постижения.

София, 3 април 2018 г.

Член на научното жури:

/Андрей Пантев/